

**CRNA GORA
MINISTARSTVO PRAVDE**

***IZVJEŠTAJ
O PRIMJENI ZAKONA O MEĐUNARODNOM PRIVATNOM PRAVU
(jul 2017 - jul 2018. godine)***

Podgorica, septembar 2018. godine

I UVOD

Crna Gora je 2013. godine donijela Zakon o međunarodnom privatnom pravu, koji je objavljen u "Službenom listu Crne Gore" u januaru 2014. godine, a koji je počeo da se primjenjuje nakon šest mjeseci od dana objavljivanja. Zakon sadrži pravila o određivanju mjerodavnog prava i nadležnosti sudova u sporovima sa međunarodnim elementom, kao i pravila koja uređuju priznanje i izvršenje stranih sudskih odluka donesenih u vezi privatnopravnih odnosa s međunarodnim elementom.

Poseban razlog za donošenje ovog zakona predstavljala je potreba za usklađivanjem međunarodnog privatnog prava Crne Gore sa međunarodnim privatnim pravom koje nastaje i razvija se u okrilju Evropske unije, a koje predstavlja "acquis communautaire", tako da sekundarni izvori koji ulaze u njegov sastav neposredno i direktno obavezuju svaku državu koja postane članica Evropske unije. Ovaj zakon uvažava unificirano međunarodno privatno pravo Evropske unije i, istovremeno, zadržava zakonska rješenja iz oblasti međunarodnog privatnog prava koja su bila na snazi prije donošenja ovog zakona, a koja su se pokazala kvalitetnim i funkcionalnim. Ovakav pristup je nesumnjivo racionalniji od onog po kome bi bila predviđena drugačija, autonomna rješenja, koja bi bila derogirana prilikom ulaska Crne Gore u Evropsku uniju, jer Crna Gora već sada, primjenom normi ovog zakona, primjenjuje ista ili slična rješenja onima koja će primjenjivati nakon što postane članica Evropske unije.

S obzirom na značaj ovog zakona, posebno je važno kontinuirano pratiti njegovu primjenu i, po potrebi, ukazivati na mjere i radnje koje je potrebno preduzimati u pravcu unaprjeđenja iste.

Primjenu Zakona o međunarodnom privatnom pravu prati Ministarstvo pravde, kao resorno, koje, shodno Akcionom planu za pregovaračko poglavlje 24 – pravda, sloboda i bezbjednost – mjera 5.1.7., kontinuirano sačinjava izvještaje o njegovoj primjeni. S tim u vezi, Programom rada Ministarstva pravde za III kvartal 2018. godine predviđena je izrada Izvještaja o primjeni Zakona o međunarodnom privatnom pravu za period jul 2017 – jul 2018. godine.

Izvještaj sadrži podatke o broju predmeta u kojima su u izvještajnom periodu primijenjene odredbe Zakona o međunarodnom privatnom pravu u osnovnim sudovima i Privrednom sudu Crne Gore, kao i podatke o sudskoj praksi i načelnim pravnim stavovima Vrhovnog suda Crne Gore zauzetim provodom primjene odredaba ovog zakona. Izvještaj, pored navedenog, sadrži i podatke o broju ostavinskih predmeta u kojima su notari, kao povjerenici suda za sprovođenje ostavinskog postupka, primijenili odredbe Zakona o međunarodnom privatnom pravu. Pored toga, u Izvještaju su prikazani i podaci o održanim seminarima i obukama iz oblasti međunarodnog privatnog prava koje je u izvještajnom periodu organizovao Centar za obuku u sudstvu i državnom tužilaštvu, a koji imaju izuzetno veliki značaj za razumijevanje i pravilnu primjenu odredaba ovog zakona.

Izvještaj se zasniva na podacima pribavljenim od Vrhovnog suda Crne Gore (u daljem tekstu: Vrhovni sud), Centra za obuku u sudstvu i državnom tužilaštvu (u

daljem tekstu: Centar za obuku) i Notarske komore Crne Gore (u daljem tekstu: Notarska komora).

U prethodnom Izvještaju o primjeni Zakona o međunarodnom privatnom pravu, koji je obuhvatio period jul 2014 – jul 2017. godine, zaključeno je da u navedenom periodu nije bilo problema u primjeni ovog zakona, jer osnovni sudovi i Privredni sud Crne Gore nijesu ukazali ni na jedan problem u vezi sa njegovom primjenom, niti je Vrhovni sud zauzimao načelne pravne stavove u pogledu tumačenje njegovih odredbi. Pravilnom tumačenju i primjeni odredaba ovog zakona u navedenom periodu nesumnjivo su doprinijele aktivnosti Centra za obuku, koji je organizovao niz seminara i obuka iz oblasti međunarodnog privatnog prava, koje su pohađali sudije raznih sudskih instanci i sa područja različitih sudova, sudski savjetnici i službenici Ministarstva pravde.

II PRIMJENA ZAKONA O MEĐUNARODNOM PRIVATNOM PRAVU U OSNOVNIM SUDOVIMA I PRIVREDNOM SUDU CRNE GORE, PO ODREĐENIM OBLASTIMA PRAVA

Radi izvođenja pravilnih zaključaka o primjeni Zakona o međunarodnom privatnom pravu, neophodno je sagledati njegovu primjenu u svim osnovnim sudovima i Privrednom sudu Crne Gore, i to u nekoliko važnih oblasti građanskog prava.

Prema podacima pribavljenim od Vrhovnog suda, osnovni sudovi su u izvještajnom periodu primijenili odredbe Zakona o međunarodnom privatnom pravu u 218 predmeta, od čega se 135 predmeta odnosi na oblast porodičnog prava, 20 predmeta na oblast obligacionog prava, 9 predmeta na oblast stvarnog prava i 54 predmeta na oblast nasljednog prava. Privredni sud Crne Gore primijenio je odredbe navedenog zakona u 68 predmeta, od čega se 67 predmeta odnosi na oblast obligacionog prava, a 1 predmet na oblast stvarnog prava. Dakle, u osnovnim sudovima i Privrednom sudu Crne Gore, u izvještajnom periodu, odredbe Zakona o međunarodnom privatnom pravu primijenjene su u 286 predmeta.

Najveći broj predmeta sa međunarodnim elementom u kojima su primijenjene odredbe Zakona o međunarodnom privatnom pravu imali su Osnovni sud u Bijelom Polju – 69 predmeta i Privredni sud Crne Gore – 68 predmeta, dok, sa druge strane, pojedini osnovni sudovi, i to: Osnovni sud u Danilovgradu, Osnovni sud u Žabljaku, Osnovni sud u Nikšiću, Osnovni sud u Plavu, Osnovni sud u Pljevljima i Osnovni sud u Cetinju nijesu primijenili odredbe navedenog zakona ni u jednom predmetu. Pojedini osnovni sudovi, i to: Osnovni sud u Herceg Novom i Osnovni sud u Kolašinu, imali su izuzetno mali broj predmeta sa međunarodnim elementom u kojima su primijenili odredbe Zakona o međunarodnom privatnom pravu – po 5 predmeta.

Dalje, najveći broj predmeta sa međunarodnim elementom u kojima su primijenjene odredbe Zakona o međunarodnom privatnom pravu, posmatrano po pojedinim oblastima prava, imali su: Osnovni sud u Bijelom Polju – 44 predmeta i

Osnovni sud u Rožajama – 28 predmeta iz oblasti porodičnog prava; Privredni sud Crne Gore – 67 predmeta i Osnovni sud u Bijelom Polju – 8 predmeta iz oblasti obligacionog prava; Osnovni sud u Bijelom Polju – 6 predmeta i Osnovni sud u Herceg Novom – 2 predmeta iz oblasti stvarnog prava i Osnovni sud u Baru – 30 predmeta i Osnovni sud u Bijelom Polju – 11 predmeta iz oblasti nasljednog prava.

Kada se uporede podaci o primjeni Zakona o međunarodnom privatnom pravu u izvještajnom periodu sa podacima o njegovoj primjeni u godini koja je prethodila izvještajnom periodu – uporedni period (jul 2016 – jul 2017. godine), dolazi se do zaključka da su u izvještajnom periodu u znatno manjem broju predmeta primijenjene odredbe navedenog zakona. Naime, u uporednom periodu odredbe Zakona o međunarodnom privatnom pravu primijenjene su u 546 predmeta, dok taj broj u izvještajnom periodu iznosi 286 predmeta, što je, dakle, za 260 predmeta ili 47,62% manje u odnosu na navedeni uporedni period. Posmatrano po oblastima prava, ukupan broj predmeta iz oblasti porodičnog prava u kojima su primijenjene odredbe Zakona o međunarodnom privatnom pravu povećan je u izvještajnom periodu za 19 predmeta ili 14,07% u odnosu na uporedni period, jer broj navedenih predmeta u izvještajnom periodu iznosi 135 predmeta, dok je taj broj u uporednom periodu iznosio 116 predmeta. Kada je u pitanju oblast obligacionog prava, može se konstatovati da je ukupan broj predmeta iz ove oblasti prava u kojima su primijenjene odredbe Zakona o međunarodnom privatnom pravu smanjen u izvještajnom periodu za 133 predmeta ili 60,45% u odnosu na uporedni period, jer broj navedenih predmeta u izvještajnom periodu iznosi 87 predmeta, dok je taj broj u uporednom periodu iznosio 220 predmeta. Što se tiče oblasti stvarnog prava, može se konstatovati da je ukupan broj predmeta iz ove oblasti prava u kojima su primijenjene odredbe Zakona o međunarodnom privatnom pravu znatno manji u izvještajnom periodu, i to za 147 predmeta ili 93,63% u odnosu na uporedni period, jer broj navedenih predmeta u izvještajnom periodu iznosi 10, dok je taj broj u uporednom periodu iznosio 157 predmeta. I, na kraju, kada je u pitanju oblast nasljednog prava, može se konstatovati da je ukupan broj predmeta iz ove oblasti prava u kojima su primijenjene odredbe Zakona o međunarodnom privatnom pravu neznatno uvećan u izvještajnom periodu, i to za 1 predmet ili 1,85% u odnosu na uporedni period, jer broj navedenih predmeta u izvještajnom periodu iznosi 54 predmeta, dok je taj broj u uporednom periodu iznosio 53 predmeta.

Upoređujući podatke o primjeni Zakona o međunarodnom privatnom pravu u izvještajnom periodu sa podacima iz uporednog perioda, pojedinačno po sudovima, zapaža se da je Osnovni sud u Kotoru u izvještajnom periodu u znatno manjem broju predmeta primijenio odredbe ovog zakona – 11 predmeta, u odnosu na uporedni period – 236 predmeta, što je, dakle, umanje za 225 predmeta ili 95,34%, kao i Privredni sud Crne Gore, koji je u izvještajnom periodu primijenio odredbe navedenog zakona u 68 predmeta, što je za 39 predmeta ili 36,45% manje u odnosu na uporedni period u kojem je broj predmeta u kojima su primijenjene odredbe Zakona o međunarodnom privatnom pravu iznosio 107 predmeta.

U tabeli koja slijedi prikazan je broj predmeta u kojima su primijenjene odredbe Zakona o međunarodnom privatnom pravu u osnovnim sudovima i Privrednom sudu Crne Gore, u periodu jul 2017 – jul 2018. godine, po određenim oblastima prava

Tabela 1

NAZIV SUDA	Porodično pravo (broj predmeta)	Obligaciono pravo (broj predmeta)	Stvarno pravo (broj predmeta)	Nasljedno pravo (broj predmeta)	UKUPNO
Osnovni sud u Baru	7	3	1	30	41
Osnovni sud u Beranama	26	3	/	/	29
Osnovni sud u Bijelom Polju	44	8	6	11	69
Osnovni sud u Danilovgradu	/	/	/	/	/
Osnovni sud u Žabljaku	/	/	/	/	/
Osnovni sud u Kolašinu	1	/	/	4	5
Osnovni sud u Kotoru	/	2	/	9	11
Osnovni sud u Nikšiću	/	/	/	/	/
Osnovni sud u Plavu	/	/	/	/	/
Osnovni sud u Pljeviljima	/	/	/	/	/
Osnovni sud u Podgorici	22	/	/	/	22
Osnovni sud u Rožajama	28	1	/	/	29
Osnovni sud u Ulcinju	7	/	/	/	7

Osnovni sud u Herceg Novom	/	3	2	/	5
Osnovni sud u Cetinju	/	/	/	/	/
Privredni sud Crne Gore	/	67	1	/	68
UKUPNO	135	87	10	54	286

III PRIMJENA ZAKONA O MEĐUNARODNOM PRIVATNOM PRAVU U OSTAVINSKIM POSTUPCIMA KOJE SPROVODE NOTARI KAO POVJERENICI SUDA

Notari su, shodno zakonu, ovlašćeni da sprovode postupak raspravljanja zaostavštine i donose odluke u tom postupku, da vrše i druge poslove povjerene posebnim zakonom, te da vrše poslove koji su im povjereni od strane suda, i to: popis i procjenu zaostavštine i čuvanje ostavinskih isprava, novca, hartija od vrijednosti ili dragocjenosti, kao i druge poslove povjerene posebnim zakonima. Kad sprovode radnje u postupku raspravljanja zaostavštine kao povjerenici suda, notari su ovlašćeni da, kao i sud, preduzimaju radnje i donose odluke, ako zakonom nije drukčije propisano.

Prema podacima pribavljenim od Notarske komore, notari su u izvještajnom periodu primijenili odredbe Zakona o međunarodnom privatnom pravu u 311 ostavinskih predmeta. U najvećem broju ostavinskih predmeta odredbe navedenog zakona primijenili su Jovanović Rade, notar iz Tivta - 47 predmeta i Ismailaga Ilirijana, notarka iz Ulcinja - 42 predmeta. Od ukupno 53 notara, koliko ih je do sada imenovano, 29 notara nije ni u jednom ostavinskom predmetu u izvještajnom periodu primijenilo odredbe Zakona o međunarodnom privatnom pravu.

U tabeli koja slijedi prikazan je broj ostavinskih predmeta u kojima su notari, kao povjerenici suda za sprovođenje ostavinskog postupka, primijenili odredbe Zakona o međunarodnom privatnom pravu, u periodu jul 2017 – jul 2018. godine, pojedinačno za svakog notara, kao i zbirni podatak

Tabela 2

NOTAR	Broj ostavinskih predmeta u kojima su primijenjene odredbe Zakona o međunarodnom privatnom pravu
Adrović Harun, Berane	0
Adžić Jadranka, Podgorica	3
Antunović Ljubica, Herceg Novi	4
Bjeković Danko, Pljevlja	0
Bogavac Svetozar, Bijelo Polje	0
Bogić Mira, Podgorica	0
Bošnjak Slavica, Podgorica	0
Čepić Tanja, Podgorica	10
Čović Biljana, Bijelo Polje	0
Čurić Darko, Podgorica	3
Ismailaga Ilirijana, Ulcinj	42
Janjušević Nataša, Nikšić	2
Jovanović Danilo, Tivat	22
Jovanović Rade, Tivat	47
Kalabrezi Gzim, Ulcinj	0
Kaščelan Branka, Kotor	28
Klikovac Lidija, Podgorica	11
Klikovac Radmila, Podgorica	0
Knežević Dalibor, Budva	0
Knežević Irena, Cetinje	4
Knežević Verica, Kotor	14
Konatar Biljana, Bijelo Polje	0
Kostić Lela, Nikšić	8
Kovačević Irena, Kotor	27
Kožar Feho, Rožaje	0
Krivokapić Kuhar Aleksandra, Herceg Novi	0
Lekić Pake, Bar	0
Lekić Šučo, Podgorica	0
Magdelinić Miladin, Berane	0
Marić Tamara, Herceg Novi	0
Marković Ljubiša, Nikšić	0
Marković Veselinka, Kolašin	0
Milošević Anđelko, Podgorica	3
Milošević Marina, Bar	29

Moštrokol Milica, Kotor	2
Pavlović Svetlana, Bar	0
Perović Marinko, Nikšić	4
Polović Irena, Budva	20
Radović Sonja, Podgorica	0
Rakočević Nela, Tivat	0
Redžepagić Senad, Bar	0
Sekulić Vuksan, Bijelo Polje	0
Stijović Igor, Podgorica	0
Stojković Anka, Podgorica	0
Strugar Dragoljub, Podgorica	4
Škopelja Zoran, Bar	0
Veljić Milonja, Berane	3
Vujović Ranka, Danilovgrad	0
Vukčević Andrijana, Podgorica	1
Vukčević Slavka, Budva	18
Vukićević Branislav, Podgorica	0
Vuksanović Branka, Budva	2
Živaljević Milena, Danilovgrad	0
UKUPNO:	311

IV NAČELNI PRAVNI STAVOVI VRHOVNOG SUDA

Vrhovni sud u izvještajnom periodu nije zauzimao načelne pravne stavove u pogledu primjene odredaba Zakona o međunarodnom privatnom pravu.

V OBUKE I SEMINARI KOJE JE ORGANIZOVAO CENTAR ZA OBUKU U PERIODU JUL 2017 – JUL 2018. GODINE IZ OBLASTI MEĐUNARODNOG PRIVATNOG PRAVA

Centar za obuku je u izvještajnom periodu organizovao niz seminara i obuka iz oblasti međunarodnog privatnog prava i međunarodne pravne pomoći u građanskim i privrednim stvarima, i to:

- 27. i 28. novembar 2017. godine - u saradnji sa Organizacijom za evropsku bezbjednost i saradnju OSCE - Misija u CG, u Podgorici je održan seminar za sudije na temu: "Međunarodna pravna pomoć u građanskim i privrednim stvarima". Seminar je imao za cilj unaprjeđenje znanja iz oblasti pravne pomoći u građanskim i privrednim stvarima, upoznavanje sa Uredbama EU (Brisel I, Rim I, Rim II i Rim III), te unaprjeđenje znanja u pogledu primjene Konvencije o građansko-pravnim aspektima međunarodne otmice djece iz 1980. godine. Seminaru je prisustvovao 21 učesnik, i to: 12 sudija, 7 sudskih savjetnika i 2 predstavnika Ministarstva pravde;

- **23. maj 2018. godine** - u okviru realizacije teorijskog dijela Programa inicijalne obuke za kandidate za sudije i državne tužioce, u Podgorici je održano predavanje u okviru prvog dana obuke na modulu iz građanskog prava pod nazivom: Modul X – međunarodno privatno pravo. Teme modula bile su: „Nadležnost suda u sporovima sa međunarodnim elementom“ i „Međunarodno privatno pravo u sporovima sa međunarodnim elementom“. Modulu su prisustvovala 4 polaznika Programa, i to: 3 kandidata za državnog tužioca i 1 kandidat za sudiju.;

- **30. maj 2018. godine** - u okviru realizacije teorijskog dijela Programa inicijalne obuke za kandidate za sudije i kandidate za državne tužioce, u Podgorici je održano predavanja u okviru drugog dana obuke na modulu iz građanskog prava pod nazivom: Modul X – međunarodno privatno pravo. Teme modula bile su: „Nadležnost suda u sporovima sa međunarodnim elementom“ i „Međunarodno privatno pravo u sporovima sa međunarodnim elementom“. Modulu su prisustvovala 4 polaznika Programa, i to: 3 kandidata za državnog tužioca i 1 kandidat za sudiju;

- **11. i 12. jul 2018. godine** - u saradnji sa Institutom EIPA iz Luksemburga i uz podršku Ministarstva vanjskih poslova Luksemburga, a kroz Program tehničke podrške Crnoj Gori u jačanju kapaciteta i kvaliteta pravosuđa, u Podgorici je održan seminar na temu: “EU pravosudna saradnja u građanskim i privrednim stvarima – prekogranični sporovi” (modul V). Ovaj seminar je četvrti od sedam koje će Centar za obuku organizovati za istu grupu polaznika sudija i tužilaca kao modul u okviru Programa obuke o pravu Evropske unije, koji su izradili eksperti Instituta EIPA/Centra za pravnike i sudije iz Luksemburga. Seminaru je prisustvovalo 25 učesnika, i to: 11 sudija, 1 državna tužiteljka, 5 sudskih savjetnika, 3 savjetnika u državnom tužilaštvu, 2 pripravnika iz suda i 3 pripravnika iz državnog tužilaštva.

VI OCJENA STANJA

Na osnovu pribavljenih podataka i obavještenja može se zaključiti da u izvještajnom periodu nije bilo problema u primjeni Zakona o međunarodnom privatnom pravu.

Naime, osnovni sudovi, Privredni sud Crne Gore, kao i notari, koji su nadležni za vođenje postupaka u kojima se primjenjuju odredbe Zakona o međunarodnom privatnom pravu, nijesu ukazali na probleme u primjeni ovog zakona u izvještajnom periodu, dok, s druge strane, Vrhovni sud nije zauzimao načelne pravne stavove u pogledu tumačenja odredaba ovog zakona, iako se radi o vrlo kompleksnom zakonu koji sadrži nova pravila međunarodnog privatnog prava koja su preuzeta iz Uredbi Evropske unije. Navedeno ukazuje da su odredbe ovog zakona u dovoljnoj mjeri jasne subjektima koji ih primjenjuju.

Zapaže se da su u izvještajnom periodu u osnovnim sudovima i Privrednom sudu Crne Gore u znatno manjem broju predmeta primijenjene odredbe Zakona o međunarodnom privatnom pravu – 286 predmeta u odnosu na uporedni period (jul 2016 – jul 2017. godine) u kojem su odredbe ovog zakona primijenjene u 546 predmeta, što je, dakle, za 260 predmeta ili 47,62% manje u odnosu na uporedni period. Navedenom smanjenju u najvećoj mjeri doprinio je znatno manji broj predmeta iz oblasti stvarnog i obligacionog prava u kojima su u izvještajnom periodu primijenjene odredbe ovog zakona. Ne postoje posebni razlozi koji su determinisali umanjeње broja ovih predmeta, već se, jednostavno, radi o njihovom manjem prilivu u izvještajnom periodu.

Kada je u pitanju primjena Zakona o međunarodnom privatnom pravu od strane notara u ostavinskim predmetima koji su im povjereni u rad kao povjerenicima suda za sprovođenje ostavinskog postupka, utvrđeno je da su odredbe ovog zakona primijenjene u 311 ostavinskih predmeta i da nije bilo problema u njihovoj primjeni, tako da se može očekivati da notari ni u narednom periodu neće imati problema u pogledu primjene odredaba ovog zakona.

Pravilnom tumačenju i primjeni odredaba Zakona o međunarodnom privatnom pravu u izvještajnom periodu nesumnjivo su doprinijele i aktivnosti Centra za obuku koji je organizovao niz seminara i obuka iz oblasti međunarodnog privatnog prava i međunarodne pravne pomoći u građanskim i privrednim stvarima. Seminare i obuke pohađali su sudije, državni tužioci, kandidati za sudije i državne tužioce, sudski savjetnici i savjetnici u državnom tužilaštvu, pripravnici u sudu i državnom tužilaštvu, kao i službenici Ministarstva pravde. Seminari i obuke iz oblasti međunarodnog privatnog prava izuzetno su važni za unaprjeđenje znanja subjekata koji primjenjuju Zakon o međunarodnom privatnom pravu i garant su njegove pravilne praktične primjene, a istovremeno doprinose sticanju i unaprjeđenju znanja iz oblasti konvencijskog prava i prava Evropske unije, što je posebno važno jer je Crna Gora kandidat za članstvo u Evropskoj uniji.

VII PREPORUKE ZA NAREDNI PERIOD

U skladu sa navedenim, u narednom periodu potrebno je preduzeti sljedeće:

- nastaviti sa praćenjem primjene Zakona o međunarodnom privatnom pravu kroz izradu godišnjih izvještaja o njegovoj primjeni, koji će sadržati podatke o: broju predmeta u kojima su primijenjene odredbe navedenog zakona u osnovnim sudovima, Privrednom sudu Crne Gore i kod notara; relevantnoj sudskoj praksi; načelnim pravnim stavovima Vrhovnog suda zauzetim u pogledu primjene njegovih odredbi, te održanim seminarima i obukama iz oblasti međunarodnog privatnog prava;
- nastaviti sa održavanjem seminara i obuka iz oblasti međunarodnog privatnog prava;
- pratiti promjene relevantne pravne tekovine Evropske unije za oblast međunarodnog privatnog prava i, po potrebi, izvršiti usaglašavanje Zakona o međunarodnom privatnom pravu sa tim promjenama.

..